

Vuoden 2023 talousarvio ja taloussuunnitelma vuosille 2024-2025

KH 31.10.2022 § 287
365/02.02.00/2022

Valmistelija talousjohtaja, oto. hallintojohtaja

Vuoden 2021 tilinpäätös muodostui 2,0 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Tilinpäätösennusteen mukaan vuoden 2022 tilinpäätös muodostunee noin 2,3 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Ennusteen ylijäämäisyyteen vaikuttaa erityisesti verotulojen toteutuminen merkittävästi talousarviota korkeammalla tasolla.

Vuonna 2022 työllisyys on kehittynyt erittäin hyvin ja koronaelpyminen on ylläpitänyt yksityistä kulutusta. Kasvua on kuitenkin heikentänyt Venäjän hyökkäys Ukrainaan, joka on nostanut erityisesti energian, raaka-aineiden ja ruuan hintaa. Vuoden 2022 BKT:n kasvun ennakoidaan olevan noin 1,7 % ja vuonna 2023 noin 0,5 %. Työttömyysasteen ennakoidaan olevan koko maan tasolla n. 6,7 % vuonna 2023.

Virtain kaupungin käyttötalouden talousarvio vuodelle 2023

Talousarviovuodelle 2023 ja suunnitelmavuosille 2024 – 2025 luo menojen kasvupainetta erityisesti työvoimakustannusten sekä energian, raaka-aineiden ja elintarvikkeiden kustannustason nousu, kuten myös edellä mainittujen heijastus myös muiden palvelujen hintoihin. Lisäksi epävarmuutta tuo hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyminen sekä sen vaikutus kaupungin toimintaan. Kokonaisuutena talousarvion ulkoiset toimintamenot alenevat vuoden 2022 talousarvioon verrattuna n. 68 %, toimintakatetasolla alenema on noin 64 %.

Vuonna 2023 kuntataloutta helpottaa verotulojen leikkauksesta huolimatta vuodelta 2022 korkeammalla jako-osuudella maksettavat tilitykset. Myös valtionosuus on merkittävästä leikkauksesta huolimatta riittävällä tasolla ylijäämäisen talousarvion saavuttamiseksi. Vuonna 2023 kuntaan jäävän toiminnan osalta palvelutuotanto pystytään säilyttämään ennallaan sekä lisäksi panostamaan edelleen elinvoimatoimenpiteisiin elinvoimapaketin sekä maksuttoman varhaiskasvatuksen toteuttamisella.

Lautakuntien talousarvioesitykset olivat pääosin raamissa tai sen alle. Mahdolliset ylitykset johtuivat uudesta Kevan tasausmaksusta, jonka jakautuminen osastoille poikkesi olennaisesti aikaisemmasta eläkemenoperusteisesta maksusta, eikä muutosta ollut huomioitu raamissa. Teknisen toimen osalta raami ylittyi olennaisesti, tähän vaikutti pääosin hyvinvointialueelle vuokrattavien kiinteistöjen ja tuotettavien aterioiden veloitus tarkan tarkentuminen raamiin verrattuna. Edellisvuosien tapaan raami laadittiin pelkästään ulkoisten erien osalta, mikä helpotti osaltaan raamiin pääsemistä. Lopullisessa talousarviossa osastojen luvut sisältävät myös sisäiset erät. Ainoastaan kaupungin ja liikelaitos Marttisen yhteiset laskelmat esitetään pelkästään ulkoisten erien osalta kuten aikaisemminkin.

Kaupunginjohtajan talousarvioehdotuksessa on sisäisten erien täsmäytyksen yhteydessä tehty joitain teknisiä korjauksia myös ulkoisiin lukuihin, jos erä oli epähuomiossa budjetoitu sisästen sijasta ulkoisiin tai päinvastoin. Kaupunginjohtajan esityksessä on lisäksi tehty seuraavat muutokset:

- varhaiskasvatusmaksujen poisto, vaikutus -140 000 euroa
- lisäys uimahallikuljetuksiin, vaikutus -6 000 euroa
- lisäys elinvoimapaketin ym. markkinointiin, vaikutus -10 000 euroa
- lisäys tytäryhtiöiden avustuksiin mm. jäähallin joustokaukalon toteuttamiseksi erillisen päätöksenteon mukaan, vaikutus -60 000 euroa.

Hyvinvointilautakunnan talousarvio on muodostettu viranhaltijatyönä perusturvalautakunnan talousarvion 2022 sekä sivistystoimesta siirtyvältä osin sivistyslautakunnan ehdotuksen pohjalta. Lisäksi valtuustoseminaarissa esitettyyn versioon on lisätty yhden henkilön työpanos.

Vuoden 2023 toimintaan vaikuttavia merkittävimpiä muutoksia ovat:

- 1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja sivistystoimen uudelleenorganisointi
- 2 Sosiaali- ja terveystalouksien käytössä olevat rakennukset vuokrataan Pirkanmaan hyvinvointialueelle.
- 3 Hyvinvointialueen palvelutuotantoon liittyvät asiakkaiden ateriat tuotetaan Pirkanmaan Voimia Oy:lle
- 4 Tietohallinto- ja taloushallintopalveluja tuotetaan siirtymäajan Keiturin Sote Oy:lle ja Pirkanmaan hyvinvointialueelle
- 5 Työpajatoiminnan organisointi yhdessä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa

Toiminnallinen talousarvio noudattelee kuntaan jäävän toiminnan osalta talousarvion 2022 tasoa lukuunottamatta edellä selostettuja muutoksia. Toiminnallisia muutoksia on edelleen tehtävä palvelurakenteen muuttuessa ja väestön ikääntyessä. Myös tukitoimintoja on jatkuvasti kehitettävä vastaamaan digitalisaation etenemiseen sekä muuttuvaan toimintaympäristöön mm. talouteen ja hallintoon liittyvien säännösten ja vaatimusten lisääntyessä jatkuvasti. Tulopohjan heiketessä vuoden 2023 kertaluonteisten verotuloihin liittyvien erien poistuessa on menokehitykseen kiinnitettävä jatkuvasti huomiota ja taloudellisia toimintatapoja on etsittävä. Mikäli taloussuunnitteluvuosien merkittävät investoinnit toteutuvat, tulee se merkitsemään lainamäärän kääntymistä jälleen kasvuun.

Talousarvion 2022 ulkoinen toimintakate on - 17 255 366 euroa.

Toimintakate on se osuus palveluista, joka tulee rahoittaa

verorahoituksella. Toimintakate alenee vuoden 2022

tilinpäätösennusteeseen verrattuna 30,6 milj. euroa/63,9 %.

Kokonaisuutena talousarvioehdotuksen toimintakate alitti raamin 57 299

eurolla. Talousarvio 2023 on toteuttamiskelpoinen ja mahdollistaa

toimielimille määritetyt tehtävät.

Valtionosuudet ja verotulot

Kunnallisveron kertymä on vuonna 2022 ollut talousarviota korkeammalla tasolla. Koko vuoden ennusteen mukaan kunnallisveron kertymä olisi noin

1 % (0,198 milj. euroa) talousarviota korkeampi. Vuoden 2023

talousarviossa kunnallisveroennuste on noin 51,9 % (10,1 milj. euroa)

vuoden 2022 ennustetta alhaisempi sote-uudistuksen johdosta tehtävän

12,64 %-yksikön kunnallisveron leikkauksen johdosta. Verotettavan tulon

odotetaan kuitenkin kasvavan suunnittelukaudella ansiotulojen kasvun ja

vähennysasteen alenemisen johdosta. Lain sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja

pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan

lainsäädännön voimaansaattamisesta annetun lain 55 §:n muuttamisesta

mukaan *Kunnanvaltuuston on määrättävä vuoden 2023 tuloveroprosentiksi*

vuoden 2022 tuloveroprosentti vähennettynä 12,64 prosenttiyksiköllä. Talousarvioehdotuksen kunnallisverotulojen ennuste pohjautuu edellä mainitulla perusteella määritettyyn 8,61 %:n suuruiseen kunnallisveroprosenttiin.

Yhteisöverotulojen kertymä on vuonna 2022 ollut merkittävästi talousarviota korkeammalla tasolla. Ennusteen mukaan yhteisöveron tilitykset ylittäisivät talousarvion tason 42,8 % (1,2 milj. euroa). Positiivisen kehityksen taustalla on vuodelta 2021 korkeammalla jako-osuudella maksetut tilitykset sekä maksettavan yhteisöveron kasvu 32 %:lla koko maan tasolla vuoden takaiseen ennusteeseen verrattuna. Vuoden 2023 talousarvioehdotuksessa yhteisveroennuste on 33,8 % (1,4 milj. euroa) vuoden 2022 ennustetta alhaisempi kuntaryhmän jako-osuuden alentuessa sote-uudistuksen johdosta noin kolmanneksella.

Suunnittelukaudella maksettavan yhteisöveron määrän odotetaan kokonaisuutena kehittyvän myönteisesti. Kiinteistöverotulojen kertymä on vuosittain ollut hyvin tasaista ja sen suhteen soteuudistus ei ole tuomassa muutosta. Talousarvioehdotus on laadittu nykyisten kiinteistöveroprosenttien perusteella ja arvio kiinteistöveron kertymästä on noin 1,9 miljoonaa euroa. Verotuloennusteet perustuvat Kuntaliiton syyskuussa laatimaan kuntakohtaiseen veroennustekehikkoon.

Valtionosuuteen tulee vuodesta 2023 merkittäviä muutoksia hyvinvointialueille siirtyvään toimintaan liittyvän rahoituksen siirtyessä kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta hyvinvointialueiden rahoitukseen. Talousarvion valtionosuusennuste perustuu Kuntaliiton ennusteeseen. Lopullinen valtionosuus vuodelle 2023 vahvistetaan Valtiovarainministeriössä joulukuun viimeisinä päivinä. Valtionosuusennuste 7,4 miljoonaa euroa on kokonaisuutena 73,3 % (20,4 milj. euroa) vuoden 2022 valtionosuutta alhaisempi. Vuodesta 2024 eteenpäin valtionosuuksien määrään liittyy merkittävää epävarmuutta, koska sotesiirtolaskelmat päivitetään syksyllä 2023 vastaamaan hyvinvointialueille siirtyvien menojen määrää vuoden 2022 toteutuneiden kustannusten perusteella. Kuntien uusi valtionosuus määräytyy näiden siirtolaskelmien perusteella.

Talousarvioehdotuksen 2023 vuosikatteeksi muodostuu 4,2 miljoonaa euroa. Vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvoitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että tulorahoitus on riittävä, jos vuosikate on vähintään käyttöomaisuuden poistojen suuruinen. Talousarvioehdotuksen poistot ovat arviolta 4,1 miljoonaa euroa, joten vuosikate riittää kattamaan poistot. Poistojen määrään vaikuttaa vuosittaiset investoinnit. Vuosikate riittää kattamaan talousarvion nettomenoltaan 3,4 miljoonan euron suuriset investoinnit, mikä johtaa positiiviseen toiminnan ja investointien rahavirtaan.

Talousarviossa ei ole varauduttu lisälainan nostoon vaan lainanlyhennykset on tarkoitus kattaa talousarviovuoden ja aikaisempien vuosien tulorahoituksella. Tämä tarkoittaa vuosikatetavoitteen toteutuessa lainamäärän alenemista noin 2,9 miljoonalla eurolla. Lainamäärä vuoden 2023 lopussa olisi siten noin 14,6 miljoonaa euroa (vuoden 2022 lopussa noin 17,5 milj. euroa) ja asukaskohtainen lainamäärä arviolta 2348 euroa /asukas (ennuste 2022; 2769 euroa/asukas).

Merkittävin talousarviovuoden investointi on Virtaintien peruskorjaus. On kuitenkin huomioitava, että mikäli taloussuunnitteluvuosien 2024-2025 investoinnit toteutuvat, tulee lainamäärä jälleen kääntymään kasvuun.

Vuoden 2023 talousarvioehdotuksen tilikauden tulos sisältäen Liikelaitos Marttisen on 150 165 euroa positiivinen. Aiemmin tehtyjä investointivarauksia voidaan huomioida poistoeron vähennyksenä tilinpäätöksessä 2023 arviolta 223 957 euroa. Vuoden 2023 talousarvio on siten 374 122 euroa ylijäämäinen.

Oheismateriaalina on ehdotus Virtain kaupungin talousarvioksi 2023 ja taloussuunnitelmaksi vuosille 2024 – 2025. Vuodelle 2022 päätetyt määrärahamuutokset on huomioitu ennusteessa 2022.

Virtain Energia Oy:lle on laadittu erillinen talousarvio. Virtain Energia Oy:n kaupungille maksama vuokra sisältyy kaupunginhallituksen alaisen toiminnan tuottoihin. Teknisten palveluiden lautakunnan talousarviossa on mukana kaupungin kiinteistöjen lämmitysmeno, joka hankitaan Virtain Energia Oy:ltä.

Keiturin Sote Oy:n osakkeet siirtyvät Pirkanmaan hyvinvointialueen omistukseen 1.1.2023, eikä se siten kuulu enää Virtain kaupunkikonserniin vuonna 2023.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Viitanen Henna
Päätösehdotus	<p>Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle oheismateriaalin mukaisen talousarvioehdotuksen vuodelle 2023 sekä ehdotuksen vuosien 2024-2025 taloussuunnitelmaksi. Samassa yhteydessä kaupunginvaltuusto vahvistaa tulosaluerakenteen talousarvion mukaiseksi.</p> <p>Talousarviokirjaan voidaan tehdä teknisiä tarkistuksia, joilla ei ole olennaista vaikutusta kokonaisuuteen.</p>
Päätös	Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti keskustelun jälkeen.
Lisätietoja	Talusojohtaja, oto. hallintojohtaja Kaisa Jaatinen, puh. 044 715 1221, sähköposti: etunimi.sukunimi@virrat.fi
Jakelu	Valtuusto